AZOH: M□h□mm□d □smayıl S□idi: «□g□r lazımi addımlar atılmasa، yerli sakinl□r □z torpaqlarını t□rk ed□r□k dig□r □□h□rl□r□ k□ç□c□k»

Nadir Qazipur: «Urmiya g□lünün qurumasının qar□ısının alınması üçün heç bir i□ g□rülm□yib»

«H□tta □ran Energetika Nazirliyi apreld□n yarımçıq qalmı□ Baranduz s□ddinin tikintisinin yenid□n davam etdiril□c□yini açıqlayıb»

Güney Az□rbaycanın Urmiya □□h□rini □ran parlamentind□ t□msil ed□n deputat Nadir Qazipur Urmiya g□lünd□ki ekoloji f□lak□td□n danı□ıb. O bildirib ki، Urmiya g□lünün qurumasının qar□ısının alınması m□s□l□si Q□rbi Az□rbaycan vilay□tinin □sas probleml□rind□n biridir: «Araz su anbarından Urmiya g□lün□ su axıdılması planla□dırılırdı، h□tta bunun üçün d□vl□t büdc□sind□n v□sait d□ n□z□rd□ tutulmu□du. Ancaq □ran Energetika Nazirliyind□n bildiribl□r ki، indiy□d□k bununla ba□lı heç bir i□ g□rülm□yib. Halbuki Urmiya g□lü □traf mühitin mühafiz□si üçün çox □n□mlidir». Onun s□zl□rin□ g□r□، Urmiya g□lünün qurumasının qar□ısının alınması üçün bir sıra layih□l□r m□vcuddur v□ bunlar □ran r□smil□rinin Q□rbi Az□rbaycan vilay□tin□ s□f□rl□ri zamanı siyahıya alınıb: «Bunlardan □n □n□mlisi Nazlı v□ Baranduz s□dl□rinin tikintisinin dayandırılmasıdır. Bel□ ki، 2012-ci ilin avqustunda bunların dayandırılması haqda g□st□ri□ verilib. Halbuki Nazlı s□ddinin 50 faizi، Baranduz s□ddinin is□ 40 faizi tamamlanmı□dı. Hazırda h□r iki b□ndin tikintisi tamamil□ dayandırılıb v□ h□l□lik layih□ icra edilmir. Bu s□dl□rin in□asının dayandırılmasının s□b□bi maliyy□ problemi il□ yana□ı، Urmiya g□lünd□ki ekoloji f□lak□tl□ d□ ba□lıdır». Nadir Qazipur deyib ki، bir müdd□t □vv□l Urmiya g□lün□ su axıdılması m□s□l□sil□ ba□lı toplantı keçirilib v□ yı□ıncaqda bütün probleml□r □z h□llini tapıb: «Bu baxımdan Urmiya g□lünün qurumasının qar□ısının alınması

üçün n□z□rd□ tutulan layih□nin □m□ld□ d□ icra olunmasını g□zl□yirik. Lakin □ran Energetika Nazirliyi 2013-cü ilin aprel ayından Baranduz s□ddinin tikintisinin yenid□n davam etdiril□c□yini açıqlayıb».

T□briz, □skü v□ Az□r□□hr (Tufarqan) □□h□rl□rini □ran parlamentind□ t□msil ed□n deputat M□h□mm□d □smayıl S□idi is□ vur□ulayıb ki, Urmiya g□lünün quruması v□ □trafdakı artezian quyularının suyunun yararsız v□ziyy□t□ dü□m□si b□lg□d□ ya□ayan sakinl□r□ ciddi probleml□r yaradır: «B□lg□d□ suyun 90 faizi artezian quyularından çıxan su vasit□sil□ t□min olunur: «Yerli sakinl□r d□ □z □kinl□rini, ba□larını bununla suvarırlar. Lakin Urmiya g□lünün quruması b□lg□ üçün ciddi probleml□r yaradır. Bel□ ki, su çatı□mazlı□ı v□ □orla□ma insanların günd□lik ya□amını ç□tin v□ziyy□t□ salır. Bu baxımdan b□lg□ ciddi b□hran v□ziyy□tind□dir. V□ziyy□t □kinçilik, ba□çılıq v□ maldarlı□ın inki□afına da ciddi t□hlük□ t□r□dir. Bu is□ n□tic□ etibaril□ b□lg□ □halisinin g□lirl□rinin azalmasına v□ □z torpaqlarını t□rk ed□r□k dig□r □□h□rl□r□ k□çm□sin□ s□b□b olacaq. Artıq □ir□min v□ Gugan ç□lü su çatı□mazlı□ına g□r□ □kinçilik üçün tamamil□ yararsız v□ziyy□t□ dü□üb». Mill□t v□kili □lav□ edib ki, Urmiya g□lünd□ki ekoloji f□lak□t parlament v□ h□kum□tin günd□liyind□ olmalıdır: «Urmiya g□lünd□ki ekoloji faci□nin qar□ısı alınmalıdır. Eyni zamanda b□lg□nin müvafiq qurumları, deputatları problemin tezlikl□ aradan qaldırılması üçün birg□ h□ll yolu tapma□a çalı□malıdırlar».

Xatırladaq ki, Urmiya g□lü □ranın □□rqi v□ Q□rbi Az□rbaycan vilay□tl□rinin ortasında yerl□□ir. Sah□si t□xmin□n 6 min kvadrat kilometr olan Urmiya g□lünün 70 faizi tamamil□ quruyub v□ □oranlı□a çevrilib. Artıq Urmiya g□lünün □razisi çox kiçilib v□ 5 adanın □trafındakı su tamamil□ quruyub. Hazırda Urmiya g□lünd□ h□r 1 litr suda 400 qram duz m□vcuddur. Bu r□q□m □vv□ll□r

160-170 qram t□□kil edib. K□ç□ri qu□lar miqrasiya zamanı bu g□ld□n fasil□ m□nt□q□si kimi istifad□ edir. Fasil□siz quraqlıq s□b□bind□n Urmiya g□lü t□dric□n dayazla□ır, sah□si is□ azalır. Bu is□ t□kc□ bitkil□r□ deyil, el□c□ d□ heyvanlara t□sir g□st□rir. □ran prezidenti v□ h□kum□t nümay□nd□l□rinin 2010-cu ild□ T□briz□ s□f□ri zamanı Araz çayının suyunun T□brizd□ki s□hralı□a v□ Urmiya g□lün□ axıdılması layih□si t□sdiq olunmu□du. Araz çayından Urmiya g□lün□ 600 milyon kubmetr su axıdılması n□z□rd□ tutulur. Bu layih□nin realla□dırılması üçün 1,2 milyard dollar s□rmay□ yatırılması planla□dırılır. □ran h□kum□ti 2011-ci ilin sentyabr ayında Urmiya g□lünün qurumasının qar□ısının alınması üçün g□rül□c□k t□dbirl□r□ ümumilikd□ 900 milyon dollar v□sait ayırmı□dı. Son ill□rd□ Urmiya g□lü rayonunda 17 su b□ndi tikilib, g□lün □□rqind□n q□rbin□ uzanan v□ g□lü iki yer□ b□l□n torpaq keçid tikilib. Müt□x□ssis ekoloqların s□zl□rin□ g□r□, bu, g□lün qurumasının □sas s□b□bidir, n□tic□d□ g□l b□zi yerl□rd□ on kilometrl□rl□ quruyub v□ s□viyy□si 6 metr dü□üb. BMT-nin □traf Mühit Proqramı 2012-ci il martın 19-da Urmiya g□lünün qurumasının ekoloji sonucları bar□d□ x□b□rdarlıq edib v□ bildirib ki, 1995-ci ild□n 2011-ci il□ kimi g□ld□ suyun s□viyy□si 7 metr dü□üb, kosmosdan ç□kilmi□ □□kill□r□ g□r□ is□ g□lün s□thinin sah□si 6100 kvadrat kilometrd□n 2366 kvadrat kilometr□ q□d□r azalıb. BMT-nin □traf Mühit Proqramı Urmiya g□lünün taleyinin d□ Aralın k□d□rli aqib□tin□ ox□aya bil□c□yi bar□d□ narahatlıq bildirir. Bir neç□ on il qabaq Orta Asiyanın bu g□lünün quruması b□lg□d□ d□h□□tli qum fırtınalarının yaranmasına s□b□b olub. Urmiya g□lünün □trafındakı rayonların sakinl□rinin etirazları h□l□ d□ gücl□ yatırılır. BMT-nin □nki□af Proqramı h□mçinin □rana □lk□d□ki ekoloji probleml□ri, xüsusil□ Urmiya g□lünd□ yaranmı□ problemi h□ll etm□k m□qs□dil□ 135 milyon dollar m□bl□□ind□ maliyy□

yardım edib. 2011-ci ild□ T□brizd□، Urmiyada v□ Güney Az□rbaycanın ba□qa □□h□rl□rind□ hakimiyy□tin g□lün quruması probleminə laqeyd qalmasıyla ba□lı kütl□vi etirazlar olub. Amma nümayi□l□r g□zya□ardıcı qazla v□ rezin güll□l□rl□ da□ıdılıb. H□min aksiyalar zamanı yüzl□rl□ az□rbaycanlı f□al h□bs olunaraq a□ır □□kild□ c□zalandırılıb.

XC